

- FRENK -
HERBERT

DECA
DINE

S engleskog preveo

Vuk Perišić

**Čarobna
knjiga**

Za Bev:

*Uz divnu posvećenost koju nam je ljubav pružila i
da bih podelio njenu lepotu i mudrost, jer je ona
potpuno nadahnula ovu knjigu.*

Muad'Dibova učenja postala su igralište sholastika, sujevernih i iskvarenih. On je učio o uravnoteženom načinu života, o filozofiji kojom čovek može da predupredi probleme koji niču iz vasseljene što se stalno menja. Rekao je da se ljudska vrsta još razvija, u procesu koji se nikad neće okončati. Rekao je da se ova evolucija odvija po načelima promene koji su znani jedino večnosti. Kako iskvareno rasuđivanje može da se igra jednom ovakvom suštastvenošću?

Reči mentata Dankana Ajdaha

Tačka svetlosti pojavila se na tamnocrvenom ćilimu koji je prekrivao grub kamen pećinskog poda. Svetlost je sijala bez vidljivog izvora, postojeći jedino na crvenoj površini platna istkanog od začinskih vlakana. Radoznali krug prečnika od oko dva centimetra kretao se tamo-amo – čas izdužen, čas ovalan. Naišavši na tamnozelenu stranu kreveta, odskoči nagore i pređe preko površine postelje.

Ispod zelenog pokrivača ležalo je dete riđe kose, još uvek zaobljenog lica bebe i punih usana – telo kome je nedostajala ispošćenost slobodnjačke tradicije, ali koje nije bilo nagojeno vodom poput kakvog došljaka s drugih svetova. Kad joj je svetlost prešla preko spuštenih očnih kapaka, mala prilika se pomače. Svetlost utrnu.

Sada se razabirao jedino zvuk ravnomernog disanja i u pozadini jedva čujno, umirujuće kapanje vode koja se iz sabirnice za vetar, što se nalazila iznad pećine, sakupljala u čuvarku.

Svetlost se ponovo pojavi u odaji – nešto većeg prečnika i nekoliko lumena sjajnije. Ovog puta postojao je nagoveštaj izvora i pravca kretanja: jedna silueta s kapuljačom ispunjavala je zasvođen ulaz na rubu odaje, a svetlost je poticala odatle. Ponovo, svetlost se razli prostorijom ispitujući, tragajući. Postojala je u njoj izvesna senka pretnje, neko nemirno nezadovoljstvo. Izbegla je usnulo dete, za trenutak zastala na rešetkastom otvoru za provetranje u gornjem uglu i istražila ispupčenje ispod zeleno-crvenih zastora koji su umekšavali skučenost stenovitih zidova.

Iznenada svetlost ponovo utrnu. Silueta s kapuljačom se pomerila uz izdajnički šušanj tkanine i zauzela mesto s jedne strane zasvođenog ulaza. Svako ko je poznavao prilike ovde u Sič Tabru smesta bi pomislio da je to Stilgar, naib Siča, staratelj blizanaca siročića koji jednog dana treba da preuzmu palicu svoga oca Pola Muad'Diba. Stilgar je često noću obilazio prebivalište blizanaca, odlazeći uvek prvo u odaju u kojoj je spavala Ganimi, a završavajući ovde u susednoj, gde je mogao da se uveri da Letu ne pretila nikakva opasnost.

Ja sam jedna stara budala, pomisli Stilgar.

Prešao je nervozno prstima po hladnoj površini svetlosnog projektora pre nego što ga je vratio na karabiner svog pojasa. Projektor ga je razdraživao i pored toga što je zavisio od njega. Bio je to tanani instrument carstva, sredstvo za otkrivanje prisustva velikih živih tela. Pokazao je jedino usnulu decu u carskim odajama.

Stilgar je znao da su mu misli i osećanja kao svetlost. Nije mogao da smiri nemirnu unutrašnju projekciju. Neka veća sila upravljala je *tim* pokretom. Bacila ga je u ovaj trenutak u kome je osetio nagomilanu opasnost. Ovde je ležao magnet za snove o veličini širom poznate vasesljene. Ovde je ležalo svetovno bogatstvo, sekularni autoritet i najmoćniji od svih mističkih talismana: božanska potvrđenost Muad'Dibovog religijskog zaveštanja. U ovim blizancima – Letu i njegovoj sestri Ganimi – sabirala se strahovita moć. Dok oni žive, Muad'Dib, iako mrtav, živi u njima.

To nije bilo samo dvoje devetogodišnjaka, već sila prirode, predmet obožavanja i straha. Bili su to potomci Pola Atreida, koji je postao Muad'Dib, Mahdi svih Slobodnjaka. Muad'Dib je upalio fitilj za eksploziju ljudskog roda; Slobodnjaci su se raširili sa ove planete u džihadu, prenoseći svoj žar širom vaseljene naseljene ljudima u talasu religijske vladavine čiji su moć i sveprisutni autoritet ostavili trag na svakoj planeti.

Pa ipak, Muad'Dibova deca su od krvi i mesa, pomisli Stilgar. Dva prosta uboda mog noža zaustavila bi im srca. Njihova voda bi se vratila plemenu.

Njegov neposlušan um zapade u metež na tu pomisao.

Ubiti Muad'Dibovu decu!

Ali godine su ga učinile mudrim u samoposmatranju. Stilgar je znao poreklo tako čudovišne pomisli. Poticala je od leve ruke prokletog, ne od desne ruke blagoslovenog. *Ajat* i *burhan* života gotovo da više nisu imali tajni za njega. Nekada je s ponosom mislio o sebi kao Slobodnjaku, o pustinji kao prijatelju. Nazivao je u mislima svoju planetu Dinom, a ne Arakisom, kako je bila obeležena na svim zvezdanim kartama carstva.

Kako je sve bilo jednostavno dok nam je mesija bio samo san, pomisli on. Pronašavši našeg Mahdija, obasjali smo vaseljenu s bezbroj mesijanskih snova. Svi ljudi koje je džihad podjarmio sada sanjaju o vođi koji će doći.

Stilgar baci pogled na zamračenu spavaću odaju.

Ako bi moj nož oslobodio sve te ljude, da li bi me oni načinili mesijom?

Cuo je kako se Leto prevrće u postelji.

Stilgar uzdahnu. Nije imao priliku da upozna dedu Atreida čije je ime ovaj dečak nasledio. Ali mnogi su rekli da je Muad'Dibova moralna snaga poticala iz tog izvora. Da li bi ta zastrašujuća *ispravnost* mogla da preskoči pokolenje? Stilgar nije bio u stanju da odgovori na to pitanje.

On je razmišljao: *Sič Tabr je moj. Ja vladam ovde. Ja sam naib Slobodnjaka. Bez mene ne bi bilo ni Muad'Diba. Kroz vene ovih*

blizanaca ovde... preko Čani, njihove majke i moje rođake, teče i moja krv. Ja sam tamo zajedno s Muad'Dibom, Čani i svima ostalima. Šta smo to uradili našem svetu?

Stilgar nije mogao da objasni zašto mu takve misli noću dolaze i zašto ga primoravaju da se oseća krivim. On se zguri ispod svoje odore s kapuljačom. Stvarnost uopšte nije bila nalik snu. Prijateljska pustinja, koja se nekada prostirala od pola do pola, sada se smanjila na polovinu svoje prvobitne veličine. Mitski raj zelenila koje se širi ispunjavao ga je stravom. To nije bilo nalik na san. I kad se njegova planeta promenila, opazio je da se i on promenio. Postao je daleko tananija ličnost u odnosu na nekadašnjeg sičkog poglavicu. Sada je bio svestan mnogih stvari – državnštva i dubokih posledica koje su proisticale iz najsitnijih odluka. Pa ipak, svoje znanje i suptilnost osećao je kao tanku skramu koja prekriva gvozdeno jezgro jednostavnije, determinističke svesnosti. I to starije jezgro ga je pozivalo, kumilo ga da se vrati čistijim vrednostima.

Jutarnji zvuci siča počeli su da mu remete misli. Čulo se kako ljudi tumaraju po pećini. Osetio je dah povetarca na obrazima: ljudi su izlazili kroz pečatna vrata u tamu praskozorja. Povetarac je govorio o neparu koliko i o dobu dana. Stanovnici pećinskog kompleksa nisu više održavali čvrstu disciplinu u pogledu vode kao u stara vremena. A i zašto bi kad je kiša zabeležena na ovoj planeti, kad su oblaci viđeni na nebu, kad se osmoro Slobodnjaka utopilo jer se zateklo u vodi usred iznenadne bujice? Do tog događaja reč *utopljen* nije postojala na jeziku Dine. Ali ovo više nije bila Dina; ovo je bio Arakis... A ovo jutro bilo je početak jednog dana ispunjenog zbivanjima.

Razmišljao je: *Džesika, Muad'Dibova majka, baba ovih kraljevskih blizanaca, vraća se na našu planetu danas. Zašto je baš sada rešila da okonča svoje dobrovoljno izgnanstvo? Zašto napušta blagost i sigurnost Kaladana zarad opasnosti Arakisa?*

Mučile su ga i druge brige: da li će ona osetiti njegove sumnje? Bila je benegeseritska veštica, obučena u najdubljim veštinama sestrinstva, i časna majka sopstvenom zaslugom. Takve žene su veoma oštroumne

i opasne. Da li će mu narediti da se probode sopstvenim nožem kao što je bilo naređeno uma-zaštitniku Lijet-Kajnsu?

Da li bih je poslušao?, zapitao se.

Nije mogao da odgovori na to pitanje, ali je sada mislio na Lijet-Kajnsa, planetologa koji je prvi počeo da sanjari o preobražaju svekolike pustinje Dine u čoveku naklonjenu zelenu planetu, u šta se pretvarala. Lijet-Kajns bio je Čanin otac. Bez njega ne bi bilo ni sna, ni Čani, ni kraljevskih blizanaca. Sled karika u ovom krhkom lancu onespokojavao je Stilgara.

Kako smo se sreli na ovom mestu?, zapitao se. *Kako smo se uklopili? S kojom svrhom? Je li moja dužnost da okončam sve ovo, da skršim ovo veliko sklapanje?*

Stilgar je sada prihvatio da u njemu postoji užasan nagon. Bio je u stanju da napravi takav izbor. Da, odričući se ljubavi i porodice, uradi ono što naib mora u određenoj prilici: da donese smrtnu presudu za dobro plemena. S jedne tačke gledišta, takvo ubistvo predstavljalo je najteže izdajstvo i grozotu. *Ubiti decu!* Pa ipak, to nisu bila samo deca. Jela su melanž, učestvovala u sičkim orgijama, rila po pesku u potrazi za pustinjskom pastrmkom, uživala u ostalim igrama dece Slobodnjaka... i sedela u Carskom savetu. Deca u tako nežnom dobu, pa ipak dovoljno mudra da sede u Savetu. Možda su telom bila deca, ali su iskustvom bila starine. Rođena s celokupnim genetskim pamćenjem, zastrašujućom svešću koja je njih i njihovu tetku Aliju odvajala od svih ostalih živih ljudi.

Bezbroj puta, u mnogim noćima, Stilgarov um zaokupljala je ta *razlika* koju su delili blizanci i njihova tetka. Veoma često je, probuđen iz košmara, odlazio u spavaće odaje blizanaca s nedovršenim snovima. Sada su se njegove sumnje stekle u žižu. Nedostatak odluke bio je sam po sebi odluka – znao je to. Ovi blizanci i njihova tetka probudili su se u materici sa znanjem celokupnog sećanja svih svojih predaka. To je bila posledica začinske zavisnosti njihovih majki – gospe Džesike i Čani. Gospa Džesika donela je na svet jednog sina, Muad'Diba, pre zavisnosti. Alija je rođena kasnije. To je bilo jasno

sa ove distance. Bezbrojna pokolenja selektivne oplodnje, kojom je rukovodio red benegeseritkinja, dovela su do Muad'Diba; međutim, upotreba melanža nikad nije ulazila u planove sestrinstva. O, znale su one za tu mogućnost, ali su zazirale od nje i nazivale takve *izrodima*. Ta činjenica ga je najviše uznemiravala. Izrodi. Mora da su imali razloga za takav stav. A ako su kazali da je Alija izrod, onda se to podjednako moralo primeniti i na blizance, jer je Čani takođe bila zavisna od začina. Telo joj je bilo natopljeno njime, a geni su joj na neki način dopunili Muad'Dibove.

Stilgarove misli su se komešale. Nije moglo biti sumnje da su ovi blizanci otišli dalje od svog oca. Ali u kom pravcu? Dečak je govorio o sposobnosti da *bude* vlastiti otac – i to je dokazao. Već kao sasvim mali. Leto je otkrivao sećanja koja je jedino Muad'Dib mogao da ima. Da li su u tom bezmernom spektru pamćenja čekali i drugi preci – preci čija su ubeđenja i navike stvorili neizrecive opasnosti za ljudski rod?

Izrodi. Svete veštice benegeseritkinja izrekle su tu reč. Pa ipak, sestrinstvo je žudelo za genofazom ove dece. Veštice su želele spermatozoide i jajnu ćeliju bez uznemirujućih tela koja su ih nosila. Da li se zbog toga gospa Džesika sada vratila? Raskrstila je sa sestrinstvom da bi stala uz svog vojvodu, ali su glasine govorile da se vratila benegeseritskim nazorima.

Mogao bih da okončam sve ove snove, razmišljao je Stilgar. Kako bi to bilo jednostavno.

I ponovo je stao da se čudi samom sebi što je bio u stanju i da razmatra takav izbor. Jesu li Muad'Dibovi blizanci bili odgovorni za stvarnost koja je uništila snove drugih ljudi? Ne. Oni su bili samo sočiva kroz koja se svetlost rasipala, otkrivajući nove oblike u vaseljeni.

U mucu, misli mu se vratiše prvobitnim verovanjima Slobodnjaka i on pomisli: *Božja naredba stiže; ne smeš je požurivati. Bog je onaj koji pokazuje put, a neki ipak skreću s njega.*

Muad'Dibova religija bila je ono što je u najvećoj meri uznemiravalo Stilgara. Zašto su Muad'Diba učinili bogom? Zašto obogotvoriti

čoveka za koga se zna da je od krvi i mesa? Muad'Dibov *zlatni eliksir života* stvorio je birokratsko čudovište koje je zajahalo celokupno ljudsko delovanje. Država i religija su se ujedinile i kršenje zakona je postalo greh. Miris bogohuljenja obavijao se poput dima oko svakog dovođenja vladinih ukaza u sumnju. Greh pobune prizivao je oganj pakla i osudu pravednika.

Pa ipak, te vladine ukaze donosili su ljudi.

Stilgar je tužno vrteo glavom, ne primećujući služitelje koji su ulazili u kraljevsko predvorje idući za svojim jutarnjim dužnostima.

Dotakao je kris-nož za pojasom, misleći o prošlosti koju je ovaj simbolizovao, misleći kako je više no jednom saosećao s pobunjenicima čije je preuranjene ustanke on, svojim naredbama, slamao. Zbunjenost mu je zapljusnula svest i poželeo je da je izbriše i da se vrati jednostavnosti koju je nož predstavljao. Ali vasseljena se ne vraća nazad. Ona je ogroman stroj odražen na sivoj praznini nepostojanja. Ako bi njegov nož doneo smrt blizancima, to bi se samo odbilo od praznine, tkajući nove zamršenosti da odjekuju kroz ljudsku istoriju, stvarajući nove talase haosa, pozivajući ljudski rod da se lati novih oblika reda i nereda.

Stilgar je uzdahnuo postajući svestan kretanja oko sebe. Da, ove sluge su predstavljale jednu vrstu reda koji je okruživao Muad'Dibove blizance. Oni su se pomerali iz trenutka u trenutak, zadovoljavajući sve potrebe koje bi tu iskrisle. *Najbolje je oponašati ih*, reče on u sebi. *Najbolje je sukobiti se sa onim što dolazi tek kada dođe.*

A ipak, i ja sam sluga, reče sebi. *A moj gospodar je Bog, milostiv i samilostan.* I on poče da navodi u sebi: „*Odista, stavili smo na njihove vratove okove sve do brade, tako da su im glave uzdignute; postavili smo jednu prepreku ispred i jednu prepreku iza njih i pokrili smo ih, tako da ne vide...*“

Tako je stajalo u staroj religiji Slobodnjaka.

Stilgar klimnu glavom.

Videti, predvideti sledeći trenutak kao što je Muad'Dib činio svojim neverovatnim vizijama budućnosti, dodavalo je protivsilu

ljudskom delovanju. Stvaralo je nove prostore za odluke. Biti lišen okova, da, to je sasvim moglo da nagovesti božansku ćud. Još jedna složenost izvan domašaja običnog ljudskog stvora.

Stilgar je sklonio ruku s noža. Prsti su mu brideli od sećanja na njega. Ali sečivo koje je nekad blistalo u razjapljenim ustima peščanog crva ostalo je u koricama. Stilgar je znao da ga sada neće isukati da bi ubio blizance. Doneo je odluku. Bolje je sačuvati onu jednu staru vrlinu koju je još negovao: odanost. Bolje je bilo odlučiti se za složenost koju misliš da znaš nego za složenosti koje su prkosile razumevanju. Bolja je sadašnjost nego budućnost jednog sna. Gorak ukus koji je osećao u ustima govorio je Stilgaru kako prazni i odvratni mogu da budu neki snovi.

Ne! Nema više snova!